

IVANA SPASIĆ: JELENA ĐURIĆ (PRIR.),
ANTROPOLOŠKA TEORIJA I DRUŠTVENA
PRAKSA – NA TRAGU ISTRAŽIVAČKOG
ISKUSTVA ZAGORKE GOLUBOVIĆ,
BEOGRAD: INSTITUT ZA FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU TEORIJU, 2014.

Zbornik radova pod ovim naslovom nastao je na osnovu saopštenja sa skupa održanog u Institutu za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu, aprila 2012, povodom objavljivanja knjige Zagorke Golubović *Moji horizonti – mislim, delam, postojim*. U toj knjizi autorka daje osvrt na svoj život i delovanje, što je poslužilo kao dobar predložak za pokušaj sveobuhvatnog razmatranja i vrednovanja naučnog i vannaučnog doprinosa Zagorke Golubović.

Kako je dugogodišnja karijera profesorke Golubović bila plodna i svestrana, i još uvek traje, tako su i prilozi u ovom zborniku raznoliki po tematici, usmerenju, opširnosti i žanru. Ukupno trinaest priloga iz pera isto toliko autora tematizuje različite aspekte dela Zagorke Golubović, koje se proteže od filozofije, preko društvenih nauka, naročito sociologije i antropologije, do građanskog angažmana kritičkog intelektualca i aktiviste.

Uvodni tekst Jelene Đurić osvetljava u opštim crtama životnu i naučnu putanju Zagorke Golubović, ističući da je posredi „intelektualni život ispunjen kritičkim traganjima za mogućnostima ostvarivanja ličnih i društvenih vrednosti koje bi ovaj svet učinile pravednijim i boljim“. Ova opšta i primerena konstatacija daje ton potonjem sadržaju zbornika, jer svi prilozi, svaki na svoj način, ukazuju na činjenicu da je Zagorka Golubović čitavog svog života nastojala da ne samo produbi svoja naučna znanja i prenese ih drugima već i da ta saznanja, u skladu sa svojim duboko ispovedanim životnim vrednostima, stavi u službu emancipatorskog društvenog angažmana, protiv političke represije i ideološke dogme, kao i protiv društvene nepravde i nejednakosti. No, kao što takođe konstatuje Jelena Đurić, koliko god da je pojedinačni životni put Zagorke Golubović interesantan i značajan, on se može i mora sagledati takođe kao jedna „studija slučaja“ koja, na individualnom primeru, ukazuje na dublje istorijske i političke strukture našeg društva, njihovo trajanje i promenu, tokom turbulentnih decenija druge polovine XX i početka XXI veka.

U istom tom opštem pravcu, s različitim naglascima, tretiraju se lik i delo Zagorke Golubović i u ostalim poglavljima zbornika. Neki autori se usredsređuju prvenstveno na njen naučni doprinos, naročito u oblasti filozofije i u uspostavljanju sociokulturne antropologije kao discipline, najpre u obliku nastavnog predmeta a potom i kao zasebne interdisciplinarnе katedre na Filozofskom fakultetu u Beogradu (LinoVeljak, Miloš Nemanjić). Jedan broj priloga posvećen je kritičkom preispitivanju određenih, i danas teorijski značajnih aspekata naučnih debata u kojima je Zagorka Golubović aktivno učestvovala i na taj način neprocenjivo obogatila i osavremenila domaću društvenu nauku: recepcija i razvoj humanističkog marksizma, savremena antropološka teorija, kvalitativna istraživanja kulture (Marinko Lolić, Nada Sekulić, Rada Drezgić). Neki autori pak svoj zadatak shvataju prevashodno kao širu, kontekstualnu analizu određenih društvenih i teorijskih pitanja, kojima se i Zagorka Golubović bavila u svojim radovima (Božidar Jakšić piše o tadašnjem i današnjem značaju „Praxis“ grupe, Vojislav Stanovčić o teorijskim modelima političkih poredaka, Čedomir Čupić o tradicionalizmu i autoritarizmu u našem društvu, a Zoran Vidojević o stanju i perspektivama levice danas). Napokon, neki prilozi se odlučuju da osvetle onu publicističku i aktivističku stranu angažmana

Zagorke Golubović, kojim ona, tokom nekoliko decenija, svojim istupima u medijima hrabro pokreće krupna društvena pitanja (Olivija Rusovac, Zlatoje Martinov, Milenko Marković).

Ovaj zbornik radova, svojim obuhvatom i sadržajem, ispunjava jedan deo obaveze domaće intelektualne i šire javnosti prema profesorki Zagorki Golubović. Može se reći da njen talenat, marljivost, erudicija i poštenje, kao i ukupan trag koji je ostavila svojim dosadašnjim radom, još uvek nisu u punoj meri valorizovani, mada se pojava ovog zbornika srećno poklopila s još jednom počašću koja joj je ukazana, naime, Nagradom „Radomir Lukić“ za životno delo koju dodeljuje Srpsko sociološko društvo, a čija je Zagorka Golubović prva dobitnica. Svestranim osvetljavanjem aspekata njenog života i dela, ovaj zbornik pokazuje kako jedna izuzetna ličnost može mnogo učiniti na naučnom razvoju svoje sredine, ali pritom ne ostajati u „kuli od slonovače“ akademskog dezangazmana već biti stalno prisutna u javnim debatama o bitnim pitanjima načina uređenja zajedničkog života. Primer Zagorke Golubović, predstavljen putem ove publikacije, može da posluži i kao važna inspiracija mladim naučnicama i naučnicima, koja će im i u teškim trenucima pomoći da očuvaju veru u to da naučni rad i lična etička doslednost imaju smisla.